

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นประชาชน ร้อยละ 55.56 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 43.33 รองลงมา 41-50 ปี ร้อยละ 35.56 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 35.56 รองลงมา จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 23.33 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 33.33 รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 27.22 มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 49.44 รองลงมาไม่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 30.56 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต.

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.67 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 27.77 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 0.56

3. ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

คณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ในภาพรวม อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีการบริหารงานที่ยึดหลักคุณธรรมมากที่สุด รองลงมา คือ ยึดหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ปรากฏผลดังนี้

3.1 ความคิดเห็นต่อหลักนิติธรรม อบต. มีการบริหารงาน โดยยึดหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก โดย อบต. ได้มีการออกข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติม มีมากที่สุดรองลงมา คือ อบต. มีการดำเนินการเพื่อออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทางกฎหมาย และมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระเบียบกฎหมาย ตามลำดับ

3.2 ความคิดเห็นต่อหลักคุณธรรม อบต. ได้มีการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก โดย อบต. มีการให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและการบริหารงานของ อบต. เป็นไปโดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนมีมากที่สุด รองลงมา คือ การบริหารงานของ อบต. เป็นไปตามหลักคุณธรรม ผู้บริหารของ อบต. และสมาชิกสภา อบต. มีความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ และอบต. ได้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง ตามลำดับ

3.3 ความคิดเห็นต่อหลักความโปร่งใส อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก โดยการปฏิบัติงานของ อบต. เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและการบริหารงานของ อบต. และสามารถตรวจสอบได้มีมากที่สุด รองลงมา คือ การบริหารงานของ อบต. มีความโปร่งใส และการบริหารงานของ อบต. มีกลไกในการตรวจสอบเพื่อให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความโปร่งใส และ อบต. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ ตามลำดับ

3.4 ความคิดเห็นต่อหลักการมีส่วนร่วม อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง โดยการซื้อจัดจ้างของ อบต. ดำเนินการโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการรับซอง/เปิดซองและตรวจรับการจ้าง มีมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดทำแผน อบต. มีการดำเนินการโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตามกระบวนการประชาคม การบริหารงานของ อบต. เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การประชุมสภา อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

3.5 ความคิดเห็นต่อหลักความรับผิดชอบต่อ อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยการเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนประชาชนของคณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. และการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของงานที่ปฏิบัติ มีมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดบริการสาธารณสุขของ อบต. มีประสิทธิภาพเป็นธรรม

และทั่วถึง การได้รับการยอมรับและความพึงพอใจของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการแก้ไขปัญหาคาร้งเรียนของ อบต. ตามลำดับ

3.6 ความคิดเห็นต่อหลักความคุ้มค่า อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก โดย อบต. มีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของโครงการมีมากที่สุด รองลงมา คือ อบต. มีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ มีการบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานโดยยึดหลักความคุ้มค่า และ อบต. มีการรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต. ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นตัวแปรตาม โดยการหาค่าไคสแควร์ (Chi-square) พบว่า ปัจจัยด้านตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล

5.1 ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล

มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาอุปสรรคในหลักคุณธรรมมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาอุปสรรคในหลักความคุ้มค่า ปัญหาอุปสรรคในหลักความรับผิดชอบ ปัญหาอุปสรรคในหลักนิติธรรม ปัญหาอุปสรรคในหลักความโปร่งใส และปัญหาอุปสรรคในหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ปรากฏผล ดังนี้

(1) ปัญหาอุปสรรคในด้านหลักนิติธรรม มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทางกฎหมายมีมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระเบียบกฎหมายปัญหาในการออกข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติม ปัญหาในการออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหาในการปฏิบัติงานตามระเบียบกฎหมาย ตามลำดับ

(2) ปัญหาอุปสรรคในด้านหลักคุณธรรม มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง

โดยปัญหาการบริหารงานของ อบต. ให้เป็นไปโดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนมีมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารของ อบต. และสมาชิกสภา อบต. ปัญหาการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ปัญหาในการบริหารงานของ อบต. ให้เป็นไปตามหลักคุณธรรม และปัญหาในการให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ตามลำดับ

(3) ปัญหาอุปสรรคในด้านหลักความโปร่งใส มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาการมีกลไกในการตรวจสอบเพื่อให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความโปร่งใสมีมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ ปัญหาในการบริหารงานของ อบต. ให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส ปัญหาในการตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. และปัญหาการปฏิบัติงานของ อบต. ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ตามลำดับ

(4) ปัญหาอุปสรรคในด้านหลักการมีส่วนร่วม มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาอุปสรรคในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ อบต. มีมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมสภา อบต. ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาการจัดทำแผน อบต. โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาคม และปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการรับซอง/เปิดซองและตรวจรับการจ้าง ตามลำดับ

(5) ปัญหาอุปสรรคในด้านหลักความรับผิดชอบต่อประชาชน มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาการเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนประชาชนของคณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. ปัญหาการยอมรับและความพึงพอใจของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการดำเนินการต่อข้อร้องเรียนของ อบต. และปัญหาการจัดบริการสาธารณะของ อบต. ให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและทั่วถึง ตามลำดับ

(6) ปัญหาอุปสรรคในด้านหลักความคุ้มค่า มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาในการบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมีมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาในการบริหารงานโดยยึดหลักความคุ้มค่า ปัญหาในการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของโครงการ ปัญหาการรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและปัญหาในการตรวจสอบการใช้จ่าย ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะในการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล

จากการสอบถามข้อเสนอแนะในการบริหารงาน อบต. ของผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. และประชาชนในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า รวมทั้งข้อเสนอแนะในด้านอื่นๆ ปรากฏผลดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะในด้านหลักนิติธรรม ได้แก่ ควรมีการออกข้อบัญญัติงบประมาณของ อบต. ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระเบียบกฎหมายให้ประชาชนทราบ ควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย ควรมีการออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้ในการบริหารงาน และควรมีการกำกับดูแลการบริหารงานของ อบต. เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ตามลำดับ

(2) ข้อเสนอแนะในด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน ควรมีการเสริมสร้างจรรยาบรรณในการบริหารงาน และควรมีการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน ตามลำดับ

(3) ข้อเสนอแนะในด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ ควรมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ควรมีการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ และควรมีกลไกในการตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. ตามลำดับ

(4) ข้อเสนอแนะในด้านหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา อบต. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมสภา อบต. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อบต. ตามลำดับ

(5) ข้อเสนอแนะในด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ ควรเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ควรจัดบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและทั่วถึง ควรมีการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการร้องเรียน และควรมีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชน ตามลำดับ

(6) ข้อเสนอแนะในด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ ควรมีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของโครงการโดยกระบวนการประชาคม ควรมีตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ควรมีการบริหารโครงการให้เกิดประสิทธิภาพ ควรมีการบริหารงานโดยยึดหลักความคุ้มค่า

และควรมีการรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ตามลำดับ

(7) ข้อเสนอแนะในด้านอื่นๆ ได้แก่ ควรมีการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. และพนักงานส่วนตำบล รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้กับท้องถิ่น เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ควรมีการเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับปริมาณงาน ควรมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน ควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา อบต. ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ควรมีการพัฒนาองค์กร ชุมชน ให้เข้มแข็ง เพื่อให้มีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา อบต. ควรมีการนำผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. และพนักงานส่วนตำบลไปศึกษาดูงาน อบต. หรือท้องถิ่นอื่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี และควรมีการกำหนด วุฒิการศึกษาของผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. ให้สูงขึ้นกว่าเดิม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ปรากฏว่ามีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต.

จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันคณะผู้บริหารสมาชิกสภา อบต. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าพื้นฐานการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาก็ตาม ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีแนวโน้มที่ดีว่าในอนาคตทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและประชาชนในท้องถิ่นจะมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของ อบต. เพิ่มมากขึ้นกว่าปัจจุบันและจะเป็นพลังสำคัญในการ

พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยท้องถิ่นที่มีความพร้อมให้ถ่ายโอนภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะภายใน 4 ปี หากท้องถิ่นไหนไม่พร้อมให้ถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวภายใน 10 ปี

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทภพ เชื้ออารี (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชุมพร ซึ่งพบว่า คณะกรรมการบริหารมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ การจัดทำแผนงาน การบริหารงบประมาณและความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามแผนงาน ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผลการศึกษา ของศิริวรรณ วิบูลย์มา (2544 : 121) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ซึ่งพบว่า ทั้งสมาชิกสภาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

อย่างไรก็ดีผลการวิจัยในครั้งนี้ตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของจักริน อุทัยสง (2540 : 148) ในเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล

จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารงานของ อบต. ซึ่งจะส่งผลดีต่อการบริหารและการพัฒนา อบต. ในอนาคต ทั้งนี้เมื่อฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการบริหารงานของ อบต. กระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานก็จะเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการพัฒนา และการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการต่างๆ

จะส่งผลให้ อบต. สามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเนื่องมาจากในปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายในการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยจะเห็นได้จาก ในปี 2546 และ ปี 2547 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจเพื่อพิจารณาจัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เตรียมการเพื่อส่งเข้าประกวด ซึ่งทำให้คณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. ได้รับทราบและเข้าใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามโครงการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ประจำปี 2546-2548 ก็มีเนื้อหาวิชาการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจส่งผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากก็อาจจะเป็นได้

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของเครือดวงค์ พงษ์รัตน์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับสาเหตุที่ อบต. ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจะเป็นเพราะการขาดทรัพยากรในการบริหารและการขาดงบประมาณ ตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งเกิดจากความแตกต่างกันในเรื่องของความเป็นเมืองและชนบท (เชษฐา โมสิกรัตน์, 2539 : บทคัดย่อ)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล

จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน

ของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ตำแหน่ง

ผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยด้านตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากภารกิจในด้านการบริหารงาน อบต. อยู่ที่คณะผู้บริหาร อบต. ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารงาน อบต. โดยตรง จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ฝ่ายบริหารมองว่าตนเองมีการบริหารงานที่ดี ในขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหารและประชาชนซึ่งมักจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบริหารงานของ อบต. มีความเห็นว่า ฝ่ายบริหารยังบริหารงานได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัย ของอาทร คุระวรรณ (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาในเรื่องบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกในการพัฒนาท้องถิ่น เช่นเดียวกับงานวิจัยของนพพร วีระกุล (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านตำแหน่งที่แตกต่างกัน ไม่ได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันแต่อย่างใด แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ จารุพรรณ สุดาวงษ์ (2539 : 54) ที่ได้ศึกษาบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น

3.2 อายุ

ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่า ทั้งนี้

อาจจะสืบเนื่องมาจากผู้ที่มีอายุมากกว่า มีความรู้และประสบการณ์ในทางการบริหารงานที่มากกว่า จึงส่งผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามตามหลักธรรมาภิบาลมากตามไปด้วย

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กอแก้ว แสงสีดา (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ซึ่งพบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกัน มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของปรัชญา ศรีภา (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า อายุที่แตกต่างกันส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542 : 91) ที่ได้ศึกษาในเรื่องการรับรู้บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาสาธารณสุขในจังหวัดสงขลา ซึ่งพบว่า ผู้ที่มีอายุสูงมีการพัฒนาสาธารณสุขมากกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า

3.3 ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากแนวคิด นโยบาย และระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นเรื่องใหม่ที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยเรียนรู้และไม่มีความเข้าใจในเรื่องนี้มาก่อน หากแต่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารความรู้จากการฝึกอบรมและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐในระยะเวลาและระดับที่ใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกราช มณีภรณ์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่นเดียวกับผลงานวิจัย ของชม สุทธิไล (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของคณะ

กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสงขลา ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของปรัชญา ศรีภา (2540 : 19) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน

3.4 อาชีพ

ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ผู้วิจัยเลือกมีถิ่นที่อยู่ในเขต อบต. ซึ่งเป็นชนบท ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างมีการระบุอาชีพที่แตกต่างกันไป เช่น รับจ้าง ค้าขาย เกษตรกร หรือธุรกิจส่วนตัว แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วสังคมชนบทในพื้นที่ที่ผู้วิจัยใช้ศึกษามีสภาพเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ประชาชนส่วนใหญ่แม้จะประกอบอาชีพอื่นอยู่แล้วแต่ก็มักประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมควบคู่กันไปด้วย ดังนั้นจึงอาจเกิดความสับสนและมีการให้ข้อมูลที่ผิดพลาดในสถานะที่แท้จริงเกี่ยวกับอาชีพของตนเองขึ้นได้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง อื่นๆ เกษตรกร และค้าขาย ตามลำดับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย ของเครือณรงค์ พงษ์รินทร์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกัน ไม่ได้มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแต่อย่างใด

3.5 รายได้

ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 15,001-20,000 บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท 5,001-10,000 บาท ไม่เกิน 5,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากผู้วิจัยกำหนดช่วงความแตกต่างของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่แตกต่างกันมาก ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีอาชีพเกษตรกร ในพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่าเป็นเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน มีการจำหน่ายผลผลิตหลากหลายประเภทในระยะเวลาแทบตลอดทั้งปี ดังนั้น จึงอาจทำให้ไม่สามารถระบุรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอย่างชัดเจนได้

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัย ของเครือณรงค์ พงษ์รินทร์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกัน ไม่ได้มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแต่อย่างใด

3.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต.

ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. ในระดับมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก มากกว่าคณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชนที่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. ในระดับปานกลางและระดับน้อย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. ในระดับมาก ย่อมเข้าใจถึงกระบวนการในการบริหารงาน อบต. รวมถึงทราบถึงภารกิจที่ อบต. จะต้องดำเนินการภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ มากกว่าผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชนที่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. ในระดับปานกลางและระดับน้อย ซึ่งส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาทร คุระวรรณ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เป็นปัจจัยสำคัญต่อบทบาทของสมาชิกในการพัฒนาท้องถิ่น เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของสมพงษ์ ภูารานุกู (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาท

ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งพบว่า ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อบทบาทในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ อัจฉริยา ชูวงศ์เลิศ (2540 : บทคัดย่อ) ในเรื่อง ความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามกฎหมายกรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า ความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นอยู่กับความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

4. ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล

จากผลการวิจัยที่พบว่า มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 2.57 โดยมีปัญหาอุปสรรคในหลักคุณธรรมมากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 2.62 รองลงมา คือ ปัญหาอุปสรรคในหลักความคุ้มค่า ปัญหาอุปสรรคในหลักความรับผิดชอบ ปัญหาอุปสรรคในหลักนิติธรรม ปัญหาอุปสรรคในหลักความโปร่งใส และปัญหาในหลักการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย = 2.60, 2.59, 2.57, 2.56 และ 2.49 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้มีการจัดตั้งมาตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 เป็นต้นมา ได้มีการแก้ปัญหาในการบริหารงานมาโดยตลอด ทำให้ปัจจุบันเป็นองค์กรที่พร้อมที่จะรับและแก้ไขปัญหาความต้องการให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีการพัฒนาบุคลากรของ อบต. ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและพนักงานส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้มากยิ่งขึ้น ทำให้ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานลดลงกว่าเดิม

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพงษ์พันธ์ พรหมประภัศร (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพบว่า ปัญหาในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับผลการศึกษาของสุดเขตต์ เข็มไท (2540 : 107) ที่ได้ศึกษาเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขมาบังคับใช้ ในการปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวัฒนา คำฤทธิ์ (2540 : บทนำ) ที่ได้ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า การดำเนินงานด้าน

นิติบัญญัติส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ให้อิสระแก่ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหา รวมถึงการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิในการ เลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่การดำเนินการด้านการบริหารและการจัดทำ งบประมาณของคณะกรรมการบริหาร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ไม่มีปัญหาอุปสรรคในการ ดำเนินงาน และผลงานวิจัยของนพดล บุญมา (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาในเรื่องปัญหา การบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า การบริหาร งานคลัง ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีปัญหาอยู่ในระดับมาก รวมถึงผลการวิจัยของอัจฉริยา ชวงศ์เลิศ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาในเรื่องความ สามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีศึกษาจังหวัด ชอนแก่น ซึ่งพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ที่มีปัญหาอยู่ใน ระดับมากเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลที่ได้จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก ธรรมมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลามีประโยชน์ต่อ องค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. และความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงาน อบต. ตามหลักธรรมมาภิบาล รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมมาภิบาล ซึ่งสามารถนำไป ประยุกต์และปรับใช้ในการบริหารงานของ อบต. ได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชน

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น อบต. ควรที่จะมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาอบรมและพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งในส่วนของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและพนักงานส่วนตำบล รวมถึงการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ เนื่องจากภารกิจในด้านการศึกษาอบรม อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 อีกทั้ง อบต. มีงบประมาณเป็นของตนเอง สามารถที่จะกำหนดแผนงาน โครงการและดำเนินการเองได้ โดยไม่ต้องรอการดำเนินการจากส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลาง

1.1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าคณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล พบว่า อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก คือ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในเรื่องต่อไปอยู่ในระดับปานกลาง คือ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในเรื่องการมีส่วนร่วมถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจากตามมาตรา 76 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในเรื่องการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้มแข็ง รวมถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานของ อบต. และเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่า อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องต่อไปนี้ คือ การบริหารงานของอบต. เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การประชุมสภา อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อบต. ควรจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. เพิ่มมากขึ้น

สำหรับในเรื่องหลักความรับผิดชอบที่พบว่า อบต. บริหารงานโดยยึดหลักความรับผิดชอบในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือ การจัดบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและทั่วถึง การได้รับการยอมรับและความพึงพอใจของประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และการได้รับการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนของ อบต. ตามลำดับ ดังนั้น

อบต. ควรที่จะต้องเน้นในเรื่องการจัดบริการสาธารณะให้มากขึ้น เนื่องจากตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รัฐจะกระจายอำนาจในการจัดบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และตามแผนปฏิบัติการการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้ส่วนราชการต่างๆ ถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 6 ด้าน 245 ภารกิจ (เรื่อง) หากท้องถิ่นไหนพร้อมให้ถ่ายโอนภารกิจภายใน 4 ปี (พ.ศ.2547) และหากท้องถิ่นไหนไม่พร้อม ให้มีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เสร็จสิ้นภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2553)

สำหรับในเรื่องการได้รับการยอมรับและความพึงพอใจของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้ภาครัฐเน้นการให้บริการประชาชน เพื่อนำไปสู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) โดยให้มีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งในส่วนของกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดระดับความพึงพอใจของประชาชนไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ดังนั้น อบต. จึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงวิธีและกระบวนการทำงานเพื่อบริการประชาชนให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยเน้นให้พนักงานและเจ้าหน้าที่มีจิตวิญญาณในการให้บริการประชาชน (Service Mind) เพื่อสร้างความประทับใจแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ รวมถึงการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการประชาชน การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้การบริการเป็นด้วยความถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม

ส่วนในเรื่องการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนของ อบต. ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ อบต. จะต้องให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่า อบต. เป็นหน่วยงานที่สามารถ "บำบัดทุกข์ บำรุงสุข" ให้กับประชาชนได้ โดยควรมีการบันทึกเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนและรายงานผลการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ประชาชนเห็นว่า อบต. ให้ความสำคัญกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

1.1.3 จากผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารของ อบต. ตามหลักทฤษฎีบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น อบต. จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น โดยไม่จำกัดในเรื่องตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของ อบต. ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถและประสิทธิภาพ

ในการปฏิบัติงานต่อไป

1.1.4 จากผลการศึกษาที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานของ อบต. ตามหลักธรรมาบาล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาอุปสรรคในหลักคุณธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาอุปสรรคในหลักความคุ้มค่า ปัญหาอุปสรรคในหลักความรับผิดชอบ ปัญหาอุปสรรคในหลักนิติธรรม ปัญหาอุปสรรคในหลักความโปร่งใส และปัญหาในหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับ ดังนั้น อบต. ควรให้ความสำคัญโดยเฉพาะในเรื่องของหลักคุณธรรมซึ่งมีปัญหาอุปสรรคมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักคุณธรรม ซึ่งพบว่า ปัญหาการบริหารงานของ อบต. ให้เป็นไปโดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนมีมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารงาน อบต. และสมาชิกสภา อบต. ปัญหาการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ปัญหาการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักคุณธรรมและปัญหาการให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและบริการประชาชน ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา ได้กำหนดให้ท้องถิ่นต้องยึดหลักบริหารงานที่ดีอย่างน้อย 2 ประการ คือ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น อบต. จึงควรที่จะเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง โดยยึดถือคำกล่าวของ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่ว่า "เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน" โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะผู้บริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. ซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ ย่อมเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ อบต. โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับภูมิภาคที่อยู่ใกล้ชิดกับ อบต. มากที่สุด และตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ได้กำหนดให้นายอำเภอเป็นผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลอบต. รวมถึงหน่วยงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อันได้แก่ สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดและสำนักงานท้องถิ่นอำเภอ ควรที่มีการดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 กำหนดแผนการตรวจและออกตรวจนิเทศงานแก่ อบต. อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยควรที่มีการออกตรวจนิเทศงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยควรจะมีการตรวจนิเทศงานใน 3 เรื่อง คือ 1) ตรวจงานที่ปฏิบัติ ทั้งงานในหน้าที่ปกติหรืองานประจำและ

งานนโยบายว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้วางไว้หรือไม่ อย่างไร 2) ตรวจสอบบุคคล ว่ามีศักยภาพหรือความพร้อมการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด และ 3) ตรวจสอบที่ราชการ ว่ามีความมั่นคง ปลอดภัย หรือไม่อย่างไร รวมถึงมีการจัดสภาพภูมิทัศน์ที่เหมาะสมกับการให้บริการประชาชนหรือไม่ ทั้งนี้ นอกจากจะทำให้ทราบถึงความสัมฤทธิ์ผลของงานที่ปฏิบัติแล้ว ยังจะทำให้ได้รับทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงาน รวมถึงปัญหาอุปสรรค และสามารถดำเนินการแก้ไขได้อย่างทัน่วงที

1.2.2 ในฐานะที่เป็นพี่เลี้ยงของ อบต. อำเภอควรร่วมกับสำนักงานท้องถิ่นจังหวัด และสำนักงานท้องถิ่นอำเภอในการให้การส่งเสริมสนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ อบต. ทั้งในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและการคลัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้ อบต. มีความพร้อมที่จะให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 ควรมีการนำแนวคิดการแก้ไขปัญหาในเชิงบูรณาการ สำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ อบต. โดยให้อำเภอเป็นหน่วยประสาน เพื่อเกิดเอกภาพในการดำเนินงาน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินโครงการ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ในอนาคตควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 ศักยภาพและประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.4 กลไกและระบบตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.5 ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2.6 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารการพัฒนา และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

2.7 ปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณและบุคลากรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล